

Breïende typemachine, symbool voor verknoopte zintuigen

Leonie Urff
Zelfstandig kunstenaar, Piet Zwart instituut van de Willem de Kooning-academie, Rotterdam

Wat is het?
„De TK 730, een breïende typemachine. Als je een woord invoert op het toetsenbord wordt dat omgezet in een code, een rij punten, in het breipatroon. 'TK' staat voor Type-Knit. Het getal is een *inside joke*, dat vertel ik niet.”

Hoe werkt het?
„Er zijn dertig naalden, zesentwintig daarvan komen overeen met letters. Als de bewuste letter in het in-

gevoerde woord voorkomt, maakt de naald een zwarte steek, anders een grijze. Per woord breït de TK 730 twee rijen steken, daarna is hij klaar voor het volgende woord.

„Ik heb hem samen met nog drie kunstenaars gemaakt van twee oude typemachines, een oude scanner en een breïmachine. Een Arduino, een soort minicomputer stuurt alle motoren aan. De jongen die dat geprogrammeerd heeft, is softwareontwikkelaar, maar ik ben het nu ook aan het leren. Ik heb de overkapping ontworpen. Die is met lasers uit hout gesneden, en geïnspireerd op oude elektrische typemachines van IBM.

„We hebben er met zijn vieren zes weken aan gewerkt en tot nog toe heeft hij een paar honderd woorden gebreïd. Het eerste stuk op een tentoonstelling in Rotterdam, daarna het Electronic Arts Festival in Istanbul, en het laatste stukje dus hier in Groningen.

„Hoeveel hij gekost heeft? Dat heeft met dat getal 730 te maken, meer kan ik er niet over zeggen.”

Waarom?

„Het moest iets met textiel en elektronica zijn. Als kunstenaars waren we geïnspireerd door zintuigen die verknoopt raken in je brein. We hebben lang gebrainstormd en toen kwam dit eruit. Later kwamen we erachter dat 'textiel' komt van het Latijnse *texere*, en daarvan stamt ook het woord tekst af. Dat klopt mooi.

„Zelf vind ik het heel mooi om allerlei oude apparaten te gebruiken en een nieuwe functie te geven. Er zit nu elektronica, mechanica en software in, ik vind al die combinaties superinteressant.”

Nog problemen gehad?

„We wilden per se dat het breiwerk met de mooie, gladde kant te zien zou zijn, dat het eruit zou komen als een vel papier uit een typemachine. Daarvoor moesten we het breïmachine-onderdeel op de kop hangen, maar toen vielen de naalden eruit, dus die moesten we weer tegenhouden. Maar het werkt uiteindelijk goed.

„Op een vlucht vanuit Istanbul heeft hij wel wat schade opgelopen. Je kon zien dat hij bij een security check op Schiphol helemaal uit elkaar is getrokken. Echt stabiel is hij niet, hij laat steeds steken vallen, dat moet je dan weer repareren. Zo is-ie nou eenmaal.

„Het gekke is eigenlijk dat het vanaf het begin in grote lijnen zo heeft gewerkt zoals we het bedacht hadden. Hoe verder ik ervan verwij-

Leonie Urff met de breïende typemachine TK 730.

derd raak, hoe gekker ik dat vind. Als ik nu de filmpjes bekijk denk ik echt: wauw, heb ik dit gemaakt?”

En nu?

„Voorlopig gaan we ermee op reis,

om hem tentoon te stellen. Hierna willen we nog een product in deze lijn maken, maar wat precies weten we nog niet. Het zou kunnen dat we de sjaal inscannen en omzetten naar iets anders, geluid of zo.”

Advertentie

FINALE

ACADEMISCHE JAARPRIJS 2011

WOENSDAG 26 OKTOBER vanaf 19.00 uur
Stadsgehoorzaal Leiden

WIE WINT DE ACADEMISCHE JAARPRIJS
VAN 100.000 EURO?

Kom kijken en meld je aan via
ACADEMISCHEJAARPRIJS.NL/AANMELDEN

ACADEMISCHE
JAARPRIJS
2011

ACADEMISCHEJAARPRIJS.NL